

1. Εισαγωγή

Αρχικά, θα ήθελα να σας ευχαριστήσω θερμά για την πρόσκληση σας. Ελπίζω από την πλευρά μου να συνεισφέρω στην εποικοδομητική προσέγγιση της θεματικής που αναλύεται, με την οπτική των υπαλλήλων που εργάζονται σε αυτό το Υπουργείο.

Βασική αποστολή του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, είναι:

- ο σχεδιασμός και η εφαρμογή της εθνικής πολιτικής για την μετανάστευση, τόσο σχετικά με την νόμιμη είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια, όσο και σχετικά με την ταυτοποίηση και υποδοχή πολιτών τρίτων χωρών που εισέρχονται στην Χώρα χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις
- ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της εθνικής πολιτικής για τη χορήγηση ασύλου ή άλλων μορφών διεθνούς προστασίας και την παροχή προστασίας των αιτούντων και των ατόμων που διαπιστωμένα χρήζουν διεθνούς προστασίας, δηλαδή αναγνωρισμένων προσφύγων, δικαιούχων επικουρικής προστασίας και δικαιούχων ανθρωπιστικού καθεστώτος.

Οι βασικές αρμοδιότητές του είναι η δημιουργία ενός συστήματος υποδοχής και υποστήριξης μεταναστών/μεταναστριών, αιτούντων/αιτουσών διεθνούς προστασίας και των δικαιούχων αυτής, η διασφάλιση της νόμιμης διαμονής τους στη χώρα, καθώς και η πρόβλεψη και ο σχεδιασμός δράσεων και προγραμμάτων με στόχο την ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία, διατηρώντας και προστατεύοντας παράλληλα την κοινωνική συνοχή.

Η σύσταση του ΥΜΕΠΟ το 2016, με το Π.Δ. 123/2016, είχε ως αποτέλεσμα, από την μια μέρα στην άλλη, —τρία στεγανά, με όρους διοικητικής αυτοτέλειας επίπεδα, οι υπηρεσίες Υποδοχής και Ταυτοποίησης, η Υπηρεσία Ασύλου και οι Υπηρεσίες για θέματα νόμιμης μετανάστευσης να συναντηθούν στο νέο οργανωτικό διοικητικό σύμπαν, υπό την ομπρέλα του

Υπουργείου. Στην ουσία επιχειρησιακού τύπου υπηρεσίες συναντιούνται με διοικητικές υπηρεσίες και προσπαθούν να συνυπάρξουν, σε περιβάλλον χωροταξικής απόστασης που δημιουργεί συνακόλουθες λειτουργίες.

Η «στεγανοποίηση» αυτή των συστημάτων που ανέφερα έχει ως αποτέλεσμα να συνυπάρχουν παράλληλα και τρεις σύλλογοι υπαλλήλων αντίστοιχα.

Όπως προκύπτει οι μεταναστευτικές ροές προς την Ελλάδα είναι «μικτές», αφού τόσο οι πρόσφυγες όσο και οι οικονομικοί μετανάστες χρησιμοποιούν πολλές φορές τους ίδιους δρόμους προκειμένου να εισέλθουν στη χώρα.

Η πρώτη καταγραφή γίνεται, στα κέντρα πρώτης Υποδοχής και Ταυτοποίησης, της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής. Οι διαδικασίες υποδοχής περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την εξακρίβωση και καταγραφή των στοιχείων των εισερχομένων, τον ιατρικό τους έλεγχο και την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, την αξιολόγηση της πιθανής ευάλωτότητας, την ενημέρωσή τους για δικαιώματα και υποχρεώσεις σχετικά με την υπαγωγή είτε σε καθεστώς διεθνούς προστασίας είτε σε πρόγραμμα εθελούσιας επιστροφής, αλλά και για τη μέριμνα για όσους ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (Ν. 4375/2016, άρθρο 9, παρ. 1).

Στην περίπτωση αυτών που αιτούνται Διεθνή Προστασία και υπάγονται στο αντίστοιχο νομοθετικό πλαίσιο, η αρμόδια υπηρεσία Ασύλου με τη χρήση ορισμένων μεθόδων και «εργαλείων» που χρησιμοποιεί, μέσω της διαδικασίας ασύλου, κάνει ορατό στη διοικητική πραγματικότητα τον αναγνωρισμένο προσφυγικό πληθυσμό.

Σε περιπτώσεις που δεν υπάγονται στο ρυθμιστικό πεδίο αρμοδιοτήτων του Ασύλου και τα σχετικά αιτήματα απορρίπτονται πολλοί εξ αυτών θα μεταβούν εφόσον θεωρούν πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις στο ρυθμιστικό πλαίσιο του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (ν. 4251/2014).

Ως εκ τούτου τα τρία συστήματα λειτουργούν ως συγκοινωνούντα δοχεία με συνεχόμενη ροή πληθυσμών από το ένα στο άλλο.

(Με το νέο διοικητικό σχήμα αναδύονται και ζητήματα όπως η ύπαρξη διαφορετικών βάσεων δεδομένων, οι οποίες δεν διαλειτουργούν και δημιουργούν προβλήματα συντονισμού μεταξύ των υπηρεσιών. (διακριτό πληροφοριακό σύστημα ασύλου και νόμιμης μετανάστευσης)

Επιπρόσθετα, η άνευ προηγουμένου αύξηση χρηματοδοτικών ροών από την Ε.Ε. για τη διαχείριση των προσφυγικών μεταναστευτικών ροών, έφερε επιτακτική την ανάγκη εποπτείας και ελέγχου καθώς και διαφύλαξης του δημοσίου συμφέροντος, είτε τα χρήματα διαχειρίστηκαν από το ελληνικό δημόσιο είτε από διεθνείς Οργανισμούς και ΜΚΟ, ανάγκη η οποία καλύπτεται από τις νεοσύστατες οικονομικές υπηρεσίες του Υπουργείου, οι οποίες εξαιτίας της εξειδίκευσης των υπαλλήλων στο εν λόγω πεδίο έχουν καταφέρει σημαντικά αποτελέσματα (συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, εκκαθαρίσεις/ πληρωμές παρελθόντων ετών προ ίδρυσης του Υπουργείου.

Τα νομοθετικό πλαίσιο που αφορά τους προαναφερόμενους μεταναστευτικούς και προσφυγικούς πληθυσμούς, έχει γίνει με το πέρασμα των χρόνων πλήρες και ολοκληρωμένο (ενσωμάτωση κοινοτικού δίκαιου) έχοντας ως στόχο την εδραίωση και την προστασία των δικαιωμάτων των μεταναστών/μεταναστριών, των δικαιούχων διεθνούς προστασίας και των αιτούντων/αιτουσών αυτής και, ειδικότερα, με την πρόσβαση τους σε βασικά αγαθά και υπηρεσίες.

Για τους νόμιμους μετανάστες κομβικό ρόλο παίζει η διασφάλιση νομιμότητας και το σταδιακό πέρασμα σε μακροχρόνια καθεστάτα παραμονής, με την εντατική προώθηση της κοινωνικής ένταξης, ώστε να αρθούν οι αποκλεισμοί πρόσβασης σε βασικά κοινωνικά αγαθά και υπηρεσίες, όπως της εκπαίδευσης, της υγείας καθώς και η δυνατότητα πρόσβασης στην εργασία, στην εκπαίδευση, κατάρτιση κλπ.

Στην παρούσα φάση είναι πολύ έντονη η ανάγκη για την εξασφάλιση του γενικού συντονισμού και της ευρύτερης πολιτικής συνοχής μεταξύ συναρμόδιων Υπουργείων και λοιπών φορέων, έτσι ώστε να μεγιστοποιηθεί η

δυναμική και η αποτελεσματικότητα της Εθνικής Στρατηγικής για την Ένταξη, η οποία τελεί υπό οριστικοποίηση.

Δεδομένου ότι υφίσταται μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση, καθώς η διοικητική ύλη δεν είναι απλώς φάκελοι, αλλά μετανάστες και πρόσφυγες, η μη σωστή λειτουργία έχει ως τελικό αποδέκτη αυτές τις πληθυσμιακές ομάδες και ουσιαστικά τη μη εκπλήρωση της αποστολής του σε θέματα υποδοχής, χορήγησης ασύλου, αδειών διαμονής, ενταξιακή τροχιάς τους και τη δημιουργία φαινομένων αποκλεισμού τους στις τοπικές κοινωνίες με συνακόλουθα φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας.

Το ανθρώπινο δυναμικό, πίσω από αυτές τις υπηρεσίες αποτελεί το βασικό πυλώνα του ΥΜΕΠΟ, καθώς παρόλη τη δαιμονοποίηση και στοχοποίηση που έχει υποστεί τα τελευταία χρόνια επί μνημονίου, στέκονται στο ύψος των περιστάσεων, με αυταπάρνηση αλλά πολλές φορές με κίνδυνο της υγείας τους.

Σε μια προσπάθεια μετάβασης και ομαλοποίησης αυτής, το Μεταναστευτικής Πολιτικής συνέχιζε με τα δεκανίκια του ΥΠΕΣ καθώς το έργο της διοίκησης και των συστημάτων πληροφορικής, επιτελούνταν από τις υπηρεσίες του εν λόγω υπουργείου μέχρι πρόσφατα 31.12.2018 και αυτό το εξάμηνο προσπαθεί αν να προσπαθεί να βρεί το βηματισμό του.

Υπό το πρίσμα αυτό θα αναφερθώ και στα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουμε τα οποία αν αρθούν θα οδηγήσουν σε βελτίωση και των υπηρεσιών προς τους μεταναστευτικούς και προσφυγικούς πληθυσμούς.

1. Υποστελέχωση

Μετά τα δύο χρόνια λειτουργίας του ΥΜΕΠΟ παρατηρείται συνεχιζόμενη υποστελέχωση και συνεχή «διαρροή υπαλλήλων» σε άλλες υπηρεσίες του δημοσίου μέσω αποσπάσεων και μετατάξεων, καθώς το ανθρώπινο δυναμικό είναι σαφώς αποδυναμωμένο και με χαρακτηριστικά εργασιακής εξουθένωσης. Το βασικό ζητούμενο είναι να καθίσταται θελκτικό τόσο για τους υπηρετούντες υπαλλήλους όσο και για ενδιαφερόμενους προς μετακίνηση μέσω των συστημάτων κινητικότητας.

Σύμφωνα με στοιχεία από τη Δ/ση Διοίκησης, στην Κεντρική Υπηρεσία, (Τομεακή Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής και Διοικητική Γραμματεία), υπηρετούν 125 υπάλληλοι (ενεργοί) (ανώτατο όριο 300), ενώ στην ΥΠΥΤ 208 (με ανώτατο όριο ανάπτυξης τα 700 άτομα). Η Υπηρεσία Ασύλου έχει φτάσει σχεδόν στο επίπεδο πλήρους ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού.

Η μη επαρκής λειτουργία των κεντρικών υπηρεσιών λόγω υποστελέχωσης, έχει αντίκτυπο και στις υπηρεσίες των αποκεντρωμένων διοικήσεων, οι οποίες έχουν την αρμοδιότητα για τα ζητήματα της χορήγησης αδειών διαμονής τους, βασικό στοιχείο της διατήρησης τους σε ενταξιακή τροχιά

2. Κτηριακό

Για ένα νέο Υπουργείο η επιλογή του κατάλληλου χώρου στέγασης των υπηρεσιών του συνιστά βασικό λόγο λειτουργίας του και κρίσιμο παράγοντα της περαιτέρω πορείας του. Η δε επιλογή του (ήτοι το Κτήριο Κεράνης) δεν βασίστηκε σε ορθολογικά κριτήρια(μη νομιμοποιημένη διαδικασία) και δεν στηρίζεται σε καμία μελέτη οποιουδήποτε τύπου (πολιτικής, οικονομικής, πολεοδομικής) η μεθόδου τεκμηρίωσης (εξέτασης εναλλακτικών λύσεων, συνολικό κόστους οφέλους, πρόβλεψης μέλλοντος), αποτελεί δε, αποτρεπτικό παράγοντα για στελέχωση. Για το λόγο αυτό έχουμε υποβάλλει σχετική προσφυγή και αναμένουμε τη σχετική απόφαση από το ΣτΕ.

Προτάσεις

- **Άμεση στελέχωση των υπηρεσιών**
- **Δημιουργία κοινών πληροφοριακών συστημάτων**
- **Εύρεση κατάλληλου κτηρίου για τη στέγαση των κεντρικών υπηρεσιών,**
- **Δημιουργία δομής συντονισμού μεταξύ των Υπηρεσιών του Υμεπο, στο πλαίσιο άρσης των στεγανών που υπάρχουν**

• Δημιουργία οριζόντιου συντονιστικού οργάνου που θα διευκολύνει τη συνεργασία με Υπουργεία και Φορείς στη διαχείριση ζητημάτων μεταναστευτικής πολιτικής με γνώμονα τη συνοχή μεταξύ των πολιτικών μετανάστευσης και άλλων τομέων πολιτικής, ιδίως σε τομείς που αφορούν στην εξωτερική πολιτική, στην αναπτυξιακή πολιτική, στην εκπαίδευση, στην απασχόληση και στην υγεία.

Με εκτίμηση

Σ. Κασνακούδη

Μορφοποιήθηκε: Στοιχισμένο στο κέντρο